

ששופטים חזרו ודחו את טיעוני המוקד במסגרת דיונים בפניהם, שוחרר גם צלאח שחאדה מעזה במסגרת משא ומתן שניהלו הרשויות הישראליות עם גורמים ברשות הפלסטינית.

עו"ד תמר פלג מהמוקד ניהלה מערכה לפסילת שופט ערעורים, שהיה משהה את החלטותיו בחודש עד חודשיים וחצי. השופט אינו יושב יותר בערעורים, והחלטות של השופטים ניתנות בתוך זמן סביר.

בנוסף לדיונים, פנתה עו"ד פלג לפרקליטות המדינה בהליכי קדם-בג"צ בשלושה מקרים של שלילת ביקורי משפחה מעצירים מינהליים. בעקבות כך הוחזרו ההיתרים למשפחות. כן הוחזרה, לאחר טיפול ממושך, הערבות שהפקיד עציר שושרר מחקירה, אליה הועבר ממעצר מינהלי.

ועדת שחרורים לכלואי מגידו

עד לאחרונה לא התקיימו בכלא מגידו ועדות שליש (ועדות שבסמכותן להחליט אם לנכות שליש מתקופת המאסר בשל התנהגות טובה), והאסירים שבכלא לא זכו לקיצור מאסרם, למרות שלא היתה מחלוקת שהם זכאים להזדמנות להופיע בפני ועדות אלו. בעקבות טיפול ממושך, שראשיתו בשנת 1995, הוגשה עתירה לבג"צ לקיום ועדות השחרורים בכלא מגידו וכתוצאה מכך נמצאה דרך להקמת הוועדות. נקבעו חמישה מועדים לדיונים בחודשים אוקטובר-דצמבר 2000. לכל מועד נקבעו לשמיעה כ-20 תיקים. כל האסירים, למעט שלושה, היו מיוצגים על-ידי עו"ד תמר פלג מהמוקד להגנת הפרט.

הדיון הראשון ב-3.10.2000 התקיים בסימן האינתיפאדה, הווה אומר: השב"כ והתביעה חזרו בהם, כך אמרו, מהסכמתם לשחרר מספר אסירים. בישיבה זו עוד עלה בידי עו"ד פלג לשכנע את השופט, ש"שינוי נסיבות" כאמור אין בו כדי להשפיע על שיקול דעת הוועדה. מבין 20 המקרים שוחררו שלושה, כולם בניגוד לעמדת הצד שכנגד, וכולם היו קרובים מאוד למועד שחרורם המינהלי. רק אחד מהם זכה לקיצור כליאתו ב-30 יום. מספר מקרים נדחו לדיון במועד הבא. **לתאריך 26.10.2000** נקבעו 35 מקרים, מהם נדונו 29, כולם קרובים בלא יותר משלושה שבועות לתאריך שחרורם המינהלי. 17 שוחררו בניגוד לעמדת התביעה/שב"כ. במועדים מאוחרים יותר נס כזה כבר לא נשנה. **ב-6.11.2000** שוחררו 4 מתוך 28 המקרים שנדונו, וב-**16.11.2000** שוחררו שלושה מתוך 14.

לתאריך 23.11.2000 נקבעו ענייניהם של 16 עצורים, מהם שלושה בחרו שלא להופיע. הוועדה החליטה לשחרר שחרור מוקדם ארבעה, שהתביעה לא התנגדה לשחררם. למשחררים נותרו ימים בודדים עד שבועיים לסיום ריצוי עונשם. עו"ד תמר פלג נלחמה למען ארבעה עצורים נוספים, שסברה כי הם זכאים לשחרור. למשל: אסיר שהיתה לו המלצה מפורטת וחד-משמעית של קצין המודיעין של הכלא; צעיר יליד 1980 שהורשע בשני פרטי אישום: בכך ש"בשנת 1990 [בגיל 10] התגייס לחמאס" וש"במסגרת חברותו שמע שיעורי דת מעמאר עמאתה שהתאבד בפיגוע בחדרה בשנת 1993... חברותו [אין יודעים במה התבטאה] נמשכה עד יום מעצרו". בתאריך 18.12.2000 נדונו 20 תיקים. שלושה אסירים שוחררו בהסכמת הצדדים כולם. אסיר נוסף, פלילי באופן ברור (סחר בנשק ובסמים), שוחרר על אף התנגדות התביעה ודעת מיעוט של נציג מצ"ח.

תלונה על התקפת גז על כלואים במגידו

ב-14.5.2000, לאחר שאסירי כלא מגידו קיימו משמרת הזדהות שקטה עם אסירים פלסטינים המוחזקים בבתי כלא של שירות בתי הסוהר השבותים רעב, הודיעה הנהלת הכלא על ספירה עונשית נוספת. האסירים סירבו, ובתגובה הפציצו החיילים את מכלאות האסירים במגידו במאות פצצות גז מדמיע ורימוני הלם. הרימונים גרמו לשריפה שהעלתה באש חמישה מאוהלי המגורים של האסירים ולשורה של נפגעים מקרובם. הנפגעים לא זכו לטיפול רפואי נאות ובמועד. עו"ד תמר פלג מהמוקד גבתה עדויות מאסירים אודות האירוע והגישה תלונה מפורטת לפרקליט הצבאי הראשי. התובעת הצבאית הראשית, שטיפלה בפנייה, הסתמכה על בירור מול הכלא, וסירבה להורות על פתיחה חקירה ע"י מצ"ח.

ביקורי משפחות בכלא

מאז הפריסה מחדש של צה"ל בשטחים, הועברו האסירים הפלסטינים לבתי כלא בתוך ישראל. ביקורי משפחות בכלא מתאפשרים אך ורק באמצעות הסעות מיוחדות של הצלב-האדום, ובהיתרים מיוחדים לכניסה לישראל, המונפקים ע"י צה"ל. קיימים היתרים משני סוגים: היתרים

תקופתיים, המאפשרים ביקור בכל ההסעות שיתקיימו במשך תקופה של שלושה חודשים, והיתרים חד-יומיים. ההיתרים מוגבלים לבני משפחה מדרגה ראשונה, ולא יותר מחמישה קרובים יכולים להתזיק היתר בו-זמנית. קרובי משפחה רבים אינם יכולים לקבל היתרים משום שהם מנועים מכניסה לישראל מטעמים בטחוניים. המוקד טיפל במקרים רבים של הורים ובנות זוג, אשר לא הורשו לראות את יקיריהם חודשים ארוכים ואף שנים.

באמצע שנת 2000 הצליח המוקד להביא לפריצת דרך מסוימת בתחום זה. בעקבות פנייה לפרקליטות המדינה, בהליך קדם-בג"צ, בשם 12 הורים ונשים המנועים מביקורים אצל קרוביהם הכלואים, הוצאה הנחיה חדשה לפיה יקבלו כל הורה, אישה ואחות של כלוא, אשר היו עד כה מנועים, היתרי ביקור חד-פעמיים בכלא באופן סדיר וללא בדיקה בטחונית בין ביקור לביקור.

נע"ר היא מהנהנות מההסדר החדש. בן-זוגה של נע"ר, תושבת אחד הכפרים בנפת רמאללה, כלוא בכלא הישראלי מאז שנת 1982. הוא שפוט ל-99 שנות מאסר. מאז נובמבר 1997 מנע צה"ל מ-נע"ר לבקר את בעלה בכלא. בסוף חודש מרץ 2000 עמדה נע"ר לעבור ניתוח להסרת שחלות – ניתוח הכרוך בהרדמה מלאה ובסיכונים מסוימים, ואשר מביא לסיום פוריות האישה ולהקדמת תופעות גיל המעבר. הצורך לבקר את בעלה הכלוא, לאחר שנתיים שלא התראו, הפך כעת לדחוף. נחוצה היתה פנייה נרגשת לפרקליטות המדינה על מנת שתתקבל הסכמה "מטעמים הומניים" ו"באופן חד פעמי" לביקור של האישה את בעלה בכלא, ואף זאת בכפוף לכך שהביקור ייערך בנוכחות נציג שירות בתי הסוהר, שיוודא אי העברת חפצים ויהיה דובר ערבית.

ההסדר החדש שנקבע בעקבות הפנייה האמורה לפרקליטות המדינה, איפשר לנע"ר לבקר את בן-זוגה בכלא באופן סדיר, באמצעות רשיונות ביקור חד-יומיים – גם מבלי שתעמוד באותה עת בפני ניתוח הרה השלכות.

אולם, עם פרוץ אינתיפאדת אל-אקצה נמחק ההישג של ההסדר החדש יחד עם הסדרי הביקור כולם. מזה חודשים הופסקו ביקורי המשפחות של תושבי השטחים אצל קרוביהם המוחזקים כאסירים בישראל. המגעים בעניין בין הצלב האדום לבין שלטונות צה"ל, ושורה של פניות של המוקד להגנת הפרט, לא העלו עד כה שום תוצאה.

תושבי עזה בחקירות שב"כ בכלא אשקלון

אחד מסמיני האינתיפאדה הוא מעצרים בהיקף גדול ושטיבם שונה. כך התגלגלה עו"ד תמר פלג לייצוג שורה של עצירים עזתיים הנתונים בחקירה בכלא שקמה באשקלון. להלן כמה מהמקרים:

1. נאהד פוג'ו הוא נהג מונית שמצא עצמו מעורב באירוע של "פעולה יזומה" להריגת שני חברי פתח ברצועה ב-22.11.2000. שני אנשי הפתח ושני נוסעים מקריים שהיו במונית, נהרגו. נאהד ניצל ממש בנס, נעצר והועבר לכלא אשקלון. איש לא ידע מה עלה בגורלו. הוא נחקר על-ידי השב"כ, והוכנס לתא של "ציפורים" (משתפי פעולה). ביום 26.11.2000 התבקשה עו"ד פלג על-ידי עובד הנציבות לזכויות האדם בעזה לאתר אותו. היא מצאה אותו בכלא אשקלון, ביקרה אותו למחרת היום, גבתה תצהיר, והכינה בקשה לעיון חוזר במעצרו, אשר הוגשה למחרת בבוקר. לפני שהבקשה הגיעה לידי מזכירות בית המשפט, עוד ביום פגישתה עם העצור, שוחרר נאהד פוג'ו מהכלא.
2. עסאם נירב, כבאי, נעצר באופן אקראי, במעבר מצפון הרצועה לדרומה, על-ידי חיילים שישבו על תלולית חול ליד המחסום וסימנו אותו מבלי לדעת את זהותו. הוא הועבר בו ביום, 28.11.2000, לכלא שקמה ונחקר על-ידי השב"כ. עו"ד פלג נקטה טקטיקה של ביקורים תכופים; ייצגה אותו בהארכת המעצר והגישה בקשה לעיון חוזר במעצרו. הבקשה נדחתה, ועל כך הוגש ערעור. בתאריך 2.1.2001 שוחרר נירב ממעצרו.
3. מוחמד עיסא נעצר בתאריך 28.11.2000, והוצא צו למניעת מפגש בינו לבין עורך-דין. עו"ד פלג ייצגה אותו שלא בנוכחותו בפני שופט המעצרים, ואילו הוא הופיע בנפרד. השופט נאות, לבקשת עו"ד פלג, לשמוע מפיו של העצור אודות אופן חקירתו, וזה סיפר על מכות שהוכה על-ידי חוקרי שב"כ ומשתפי פעולה ועל החזקתו ימים ארוכים ב"שבח" וללא שינה.
4. שריף ערפאת, פועל, עבד בנצרת עלית ללא היתר, נתפס בפברואר 1999 והועמד לדין. נגזר עליו מאסר על-תנאי, והוא הועבר על-ידי המשטרה למחסום סאלם, ליד גינין. לא עזרה טענתו שהוא מעזה. הוא החל לעבוד לפרנסתו במסעדה ברמאללה – כך עד לאינתיפאדה, אז התרוקנה המסעדה ממבקריה. הוא החליט לחזור הביתה, לעזה, נתפס במחסום ארז,